

БІОБЕЗПЕКА ЗА УМОВ ПОШИРЕННЯ АЧС У ПРИВАТНОМУ СЕКТОРІ

Айшпур О. Є., Муштук І. Ю., Шеремет Н. О., Ничик С. А.

Інститут ветеринарної медицини НААН, м. Київ, Україна, e-mail: ivm_naan@ukr.net

У статті наведена інформація щодо поширення африканської чуми (АЧС) серед диких і домашніх свиней в Україні впродовж 2012–2016 років. Аналіз цих даних дозволяє оцінювати епізоотичну ситуацію стосовно поширення цього захворювання.

АЧС – особливе небезпечне висококонтагіозне вірусно-інфекційне захворювання, яке потребує постійного контролю та проведення заходів з біобезпеки з метою нерозповсюдження збудника серед свиней, для запобігання великих економічних збитків у галузі свиноводства.

Ключові слова: африканська чума, свині, біобезпека, ензоотія

На території України у 2016 році ситуація з АЧС набула критичного стану, на жаль, тенденція до поширення хвороби залишається. За даними Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, у даний час захворювання поширилося у 20 областях. Динаміка розповсюдження АЧС за останні роки, вказує на збільшення: 2014 р. – 16 випадків (4 – домашні, 12 – дикі); 2015 р. – 40 випадків (34 – домашні, 5 – дикі, 1 – інфікований об'єкт); 2016 р. – 91 випадок (84 – домашні, 7 – дикі) [1, 2].

Як повідомляв УНІАН, згідно з прогнозами Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО), збитки державного бюджету України через спалах вірусу африканської чуми свиней у 2017 році можуть скласти більше 1,5 мільярда гривень [3]. За даними Держпродспоживслужби, якщо існуюча тенденція поширення АЧС збережеться, Україна до 2020 року втратить понад 1,2 мільйона свиней, або 4 мільярди гривень, а непрямі витрати збільшаться на 5–7,5 мільярда гривень.

Як вже відомо, боротися з АЧС дуже складно, недотримання заходів з біобезпеки щодо попередження занесення збудника, а також відсутність у спеціалістів ветеринарної медицини можливості контролю особистих підсобних господарств, призводить до розповсюдження захворювання [4].

Недбала та безвідповідальна поведінка людини щодо дотримання ветеринарно-санітарних вимог і спеціального режиму для свиногосподарств за розведення свиней, разом із непрогнозованою поведінкою диких свиней та відсутністю профілактичних засобів, відіграли провідну роль у поширенні АЧС на території України впродовж 2012–2016 років та актуальні і на сьогодні.

Метою нашої роботи була розробка заходів біобезпеки і біозахисту для власників свиней у приватному секторі на основі проведеного аналізу поширення збудника АЧС на території України за період 2012–2016 років.

Матеріали та методи. Проаналізовано літературні джерела та інтернет-ресурси УНІАН, www.asf.vet.ua, МЕБ з визначення епізоотичної ситуації щодо африканської чуми свиней.

Результати роботи. У 2016-му році вірус АЧС відзначився черговим «рекордом»: зареєстровано 91 спалах чуми у 17 областях України, а саме: у Вінницькій, Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Київській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській областях.

Згідно з даними Державної служби статистики, станом на 1 грудня 2016 року в Україні налічувалося 7,14 млн. голів свиней, що на 5,6 % менше порівняно з аналогічною датою 2015 року [5].

Згідно зі статистичними даними, імпорт свинини в Україну у 2016 році скоротився на 24,3 % в натуральному і на 48,1 % у грошовому вираженні – до 2,8 тисячі тонн і 4,2 мільйона доларів відповідно. Обсяг експорту свинини з України у 2016 році скоротився у 8,5 рази – до 3,2 тисячі тонн, у грошовому вираженні експорт свинини скоротився в 10,7 рази – до 5,1 тисячі доларів, (дані опубліковані на сайті Державної фіскальної служби).

Зберігається серйозна загроза подальшого розповсюдження АЧС на всій території України, а також занесення збудника захворювання на територію інших сусідніх країн і країн Європи, оскільки вірулентність циркулюючого вірусу з моменту занесення у 2012-му році продовжує залишатися на високому рівні [7, 8]. За даними Держветфітослужби України останні випадки на Україні щодо АЧС були узагальнені, рис. 1.

Наведені дані на рис. 1. дають нам можливість провести порівняння спалахів АЧС серед диких і домашніх свиней для їх аналізу та прогнозування. Якщо у 2012, 2014 роках після занесення вірусу більшість випадків захворювання спостерігали серед диких свиней, то починаючи з 2015 року ця тенденція змінилася. У 2015–2016 роках різко збільшились випадки хвороби серед домашніх свиней, що свідчить про зміну джерела інфекції. Дикі свині перестали бути основним джерелом інфекції.

Така ж тенденція перебігу захворювання у 2015–2016 роках спостерігалася і у Російській Федерації, з території якої, припускається, і було занесено захворювання на територію України (Рис. 2).

Перший випадок АЧС на території України було зареєстровано у 2012 році у Запорізькій, надалі у Луганській та Чернігівській областях, які територіально межують з Російською Федерацією – неблагополучною щодо даного захворювання [6].

За прогнозами Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО), збитки державного бюджету України через спалахи АЧС у 2017 році можуть скласти більше 1,5 мільярда гривень, при цьому в наступному році їх кількість збільшиться в 1,5 рази.

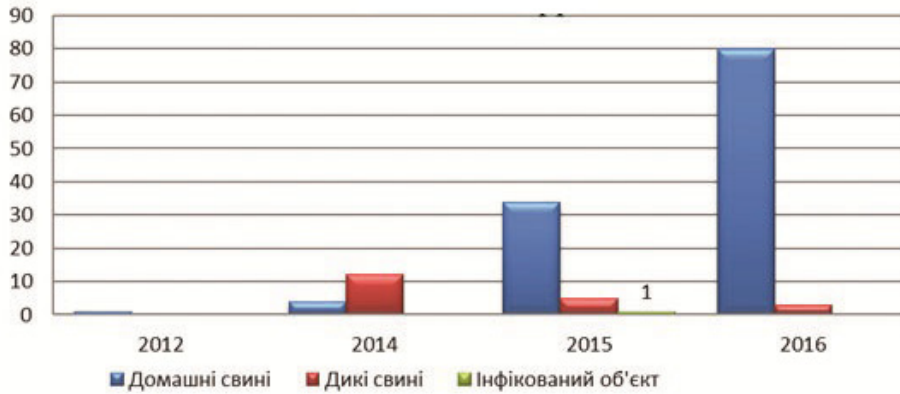

Рис. 1. Спалахи АЧС на території України за 2012-2016 рр.

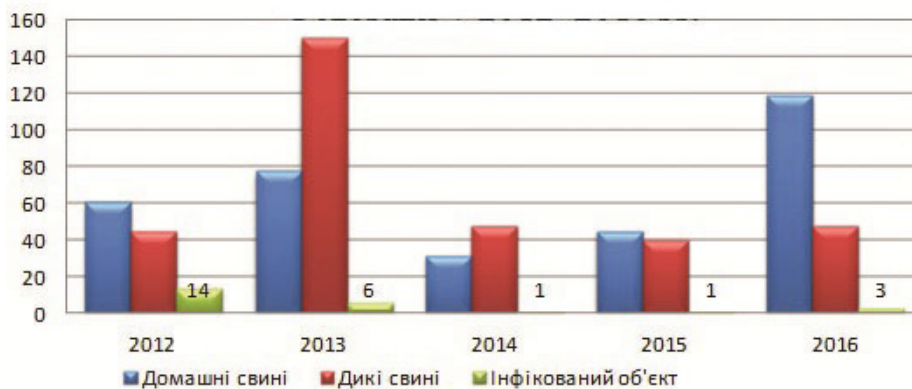

Рис. 2. Спалахи АЧС на території Російської Федерації у 2012-2016 рр.

Науковцями IBM НААН були розроблені рекомендації, що дозволяють запобігти поширенню захворювання і надалі ефективно вирощувати свиней.

Основи заходи, які забезпечують біобезпеку у приватному секторі:

- підвищення уваги до дотримання правил біобезпеки та біозахисту при утриманні тварин у приватному секторі;
- проведення щоденного клінічного огляду свиноголовія, вчасне повідомлення про випадки захворювання лікарям ветеринарної медицини, із обов'язковим передзайним оглядом тварин;
- кожен випадок загибелі свиней з підозрою на АЧС піддавати лабораторному дослідженню на предмет виключення виявлення збудника;
- періодичне проведення дезінфекції, дезінсекції, дезакаризації та дератизації із попереднім проведенням механічної очистки та миття приміщень миючим дезінфікуючим засобом. Наявність резервуару хлорутримуючих дезінфектантів у власника господарства;
- забезпечення достатньою кількістю хлорного вапна та проведення ретельної дезінфекції приміщень для утримання свиней;
- забезпечення термічної обробки кормів, тільки після цього згодовувати тваринам, що гарантує знищення збудника АЧС;
- заборона використання в кормах м'ясо-кісткового борошна, продуктів тваринного походження, харчових відходів тощо;
- обслуговування тварин лише в окремому змінному одязі та взутті, використовуючи окремі засоби догляду та інвентар;
- закупівля поросят для відгодівлі виключно з благополучних щодо АЧС зон і господарств;
- не допускати контакту свиней приватних господарств з чужими та зі сторонніми людьми, а також з іншими домашніми тваринами;

Висновки та перспективи подальших досліджень:

Проведений нами порівняльний аналіз спалахів АЧС серед диких і домашніх свиней вказує на те, що основним джерелом розповсюдження даного захворювання є свійські свині приватного сектору внаслідок недостатнього рівня біобезпеки.

Тому, оскільки ситуація з африканською чумою свиней дуже складна, власникам тварин слід зосередитись на проведенні значних профілактичних заходів щодо попередження занесення збудника.

Щоб унеможливити проникнення вірусу вказаної хвороби у домашніх господарствах, кожен власник повинен самостійно організувати заходи біобезпеки.

Список літератури

1. <http://www.asf.vet.ua/index.php/purpose-project/about-asf/203-what-is-the-asf>
2. <http://www.asf.vet.ua/index.php/purpose-project/about-asf/124-african-swine-fever>
3. <https://economics.unian.ua/agro/1752837>
4. Стегній Б.Т. Африканська чума свиней: історія, сьогодення та перспективи [Текст] / Б.Т. Стегній, А.П. Герілович, І.А. Бузун, І.Ю. Бісюк, Р.О. Кучерявенко, А. Перес-Де'Ліон, С.В. Філатов, В.В. Кучерявенко – Київ, 2015 – 252 с.
5. <http://www.thepigsite.com/swinenews/43110/more-asf-reported-in-ukraine>
6. Russia's long-term plague: African Swine Fever [Text] // Pig Progress. – 2016. – Vol.32, № 8. – P. 7.
7. [http://www.oie.int/wahis_2/public/wahid.php/Diseaseinformation/Imm summary](http://www.oie.int/wahis_2/public/wahid.php/Diseaseinformation/Imm%20summary)
8. <http://www.thepigsite.com/pighealth/article/441/african-swine-fever-asf>

BIOSECURITY IN TERMS OF THE SPREAD OF ASF IN THE PRIVATE SECTOR

Ayshpur O. E., Mushtuk I. Y., Sheremet N. O., Nychyk S. A.
Institute of veterinary medicine of NAAS, Kyiv, Ukraine

The purpose of this work was development of measures of Biosafety and biosecurity for owners of the pigs in the private sector on the basis of the analysis of the spread of the causative agent of ASF in the territory of Ukraine for the period 2012–2016.

Materials and methods. Analyzed literary sources and Internet resources of the UNIAN reports, www.asf.vet.ua, OIE with the definition of epizootic situation of African swine fever.

Results. In 2016, the year ASF: 91 was a fire in 17 regions of Ukraine: Vinnytsia, Zhytomyr, Zakarpattia, Kirovohrad, Kyiv, Luhansk, Mykolaiv, Odesa, Poltava, Rivne, Sumy, Kharkiv, Kherson, Khmelnytsky, Cherkasy, Chernivtsi and Chernihiv Chernihiv regions.

Remains a serious threat to the further spread of ASF in the territory of Ukraine, as well as the introduction of the causative agent into the territory of other neighbouring countries, and European countries, as the virulence of circulating virus after entering in 2012, the year continues to remain high.

Conclusions. 1. We conducted a comparative analysis of ASF outbreaks among wild and domestic pigs indicates that the main source of this disease are domestic pigs from the private sector due to insufficient levels of Biosafety.

2. The situation with African swine fever is very difficult, pet owners should conduct a significant preventive measures argentorati biosecurity measures to prevent the agent introduction.

Keywords: African swine fever, pigs, biosecurity, enzootic